

CENTRUM BADANIA OPINII SPOŁECZNEJ

SEKRETARIAT
OŚRODEK INFORMACJI

629 - 35 - 69, 628 - 37 - 04
693 - 46 - 92, 625 - 76 - 23

UL. ŻURAWIA 4A, SKR. PT. 24
00 - 503 W A R S Z A W A
TELEFAX 629 - 40 - 89
E-mail: sekretariat@cbos.pl

INTERNET

<http://www.cbos.pl>

BS/163/2007

ORDYNACJA WYBORCZA DO SEJMU

KOMUNIKAT Z BADAŃ

WARSZAWA, LISTOPAD 2007

PRZEDRUK I ROZPOWSZECZNIANIE MATERIAŁÓW CBOS W CAŁOŚCI LUB W CZĘŚCI ORAZ WYKORZYSTANIE DANYCH EMPIRYCZNYCH
JEST DOZWOLONE WYŁĄCZNIE Z PODANIEM ŹRÓDŁA

Znak jakości przyznany CBOS przez Organizację Firm Badania Opinii i Rynku
12 października 2007 roku

W art. 96 Konstytucji RP zapisano, że wybory do Sejmu są powszechne, równe, bezpośrednie i proporcjonalne. Oznacza to, że zmiana ordynacji wyborczej na większościową wymagałaby wprowadzenia zmian do ustawy zasadniczej. Tego rodzaju propozycje pojawiały się już kilkakrotnie, natomiast przed ostatnimi wyborami padła propozycja zmiany ordynacji wyborczej na mieszaną – część posłów wybierano by według ordynacji większościowej, a część według proporcjonalnej.

Blisko dwie piąte dorosłych Polaków (38%)¹ opowiada się za wprowadzeniem ordynacji większościowej w okręgach jednomandatowych. Aby przybliżyć respondentom zasady jej działania, wyjaśniliśmy w pytaniu, że polegają one na tym, iż „w jednym okręgu wyborczym wybierany jest jeden poseł, który uzyskał największą liczbę głosów”.

O połowę mniejsza grupa (19%) chciałaby, aby zachowany był dotychczasowy system proporcjonalny, to znaczy taki, w którym „z jednego okręgu wybiera się kilku lub nawet kilkunastu posłów, a mandaty dzieli się proporcjonalnie do liczby głosów, jakie padły na listy poszczególnych partii”.

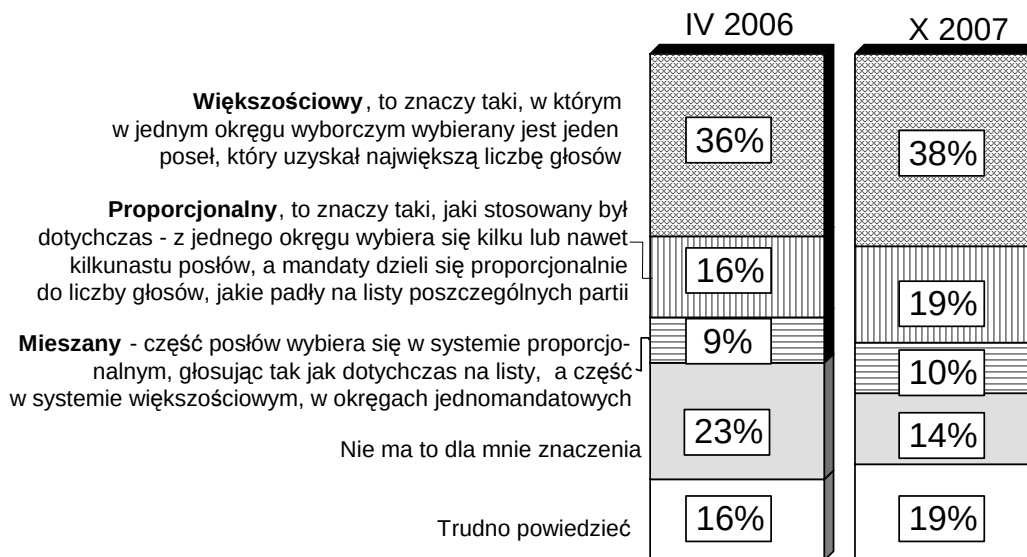
Za systemem mieszanym, określonym przez nas jako taki, w którym „część posłów wybiera się w systemie proporcjonalnym, głosując tak jak dotychczas na listy, a część w systemie większościowym, w okręgach jednomandatowych”, opowiada się co dziesiąty respondent (10%).

Jedna trzecia ankietowanych nie popiera żadnego z proponowanych rozwiązań – albo uważają oni, że nie ma to znaczenia (14%), albo w ogóle nie potrafią odpowiedzieć na to pytanie (19%).

W ciągu ostatniego półtora roku nieznacznie wzrosła liczba respondentów uważających, że najlepiej jest utrzymać ordynację proporcjonalną. Mniej osób niż w kwietniu 2006 roku twierdzi, że sposób wyboru nie ma dla nich znaczenia.

¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (209) przeprowadzono w dniach 10 – 14 października 2007 roku na liczącej 1385 osób reprezentatywnej próbie losowej dorosłych mieszkańców Polski.

RYS. 1. W KRAJACH DEMOKRATYCZNYCH SĄ RÓŻNE SPOSOBY WYBIERANIA PRZEDSTAWICIELI (POSŁÓW) DO PARLAMENTU. JAKI SPOSÓB WYBIERANIA JEST, PANA(I) ZDANIEM, NAJLEPSZY I WARTO BY GO ZASTOSOWAĆ W POLSCE JUŻ PRZY NAJBLIŻSZYCH WYBORACH DO SEJMU?

O opinie na temat systemu wyborczego pytaliśmy także przed 2006 rokiem, jednak wówczas badani mogli się opowiedzieć za jedną z dwóch możliwości – za systemem proporcjonalnym lub większościowym. Porównywalność wyników wcześniejszych sondaży z obecnymi jest więc ograniczona. W każdym z badań zrealizowanych w latach 2000–2004 najwięcej osób (od 32% do 44%) opowiadało się za ordynacją większościową, natomiast zwolennicy systemu proporcjonalnego stanowili od 16% do 24% respondentów.

W sondażach z lat 2000–2004 stosunkowo więcej niż w dwóch ostatnich (gdy dodaliśmy możliwość wyboru ordynacji mieszanej) było odpowiedzi „jest mi to obojętne”. W najnowszym badaniu zbliżoną odpowiedź – „nie ma to dla mnie znaczenia” – wybrała o połowę mniejsza grupa respondentów niż w roku 2004. Wydaje się, że za systemem mieszanym opowiada się część badanych niemających sprecyzowanych opinii – wskazują oni na możliwość ich zdaniem „bezpieczną”, ambiwalentną.

Tabela 1

Jaki system wyborów jest, Pana(i) zdaniem, lepszy?*	Wskazania respondentów według terminów badań						
	XII 2000	I 2001	I 2002	IV 2002	VIII 2004	IV 2006	X 2007
	w procentach						
System większościowy	44	32	34	40	43	36	38
System proporcjonalny	16	24	19	19	16	16	19
System mieszany	-	-	-	-	-	9	10
Jest mi to obojętne	21	26	29	30	28	23	14
Trudno powiedzieć	19	18	18	11	13	16	19

*Wyniki z lat 2006–2007 nie są w pełni porównywalne z wcześniejszymi, ponieważ w ostatnich badaniach pytanie zadano w innym brzmieniu i dodano do odpowiedzi kategorię „system mieszany”

Zauważalny jest związek między wykształceniem a odpowiedziami na to pytanie: im respondenci są lepiej wyedukowani, tym częściej mają opinię na ten temat i tym częściej sądzą, że sprawa ta ich dotyczy. Jeżeli chodzi o wybór konkretnej ordynacji, to wykształcenie zwiększa częstotliwość wyboru wszystkich trzech sposobów: większościowego, proporcjonalnego i mieszanego.

Zwolennicy głównych ugrupowań politycznych nie różnią się zasadniczo, jeśli chodzi o opinie na temat ordynacji wyborczej. Wyborcy PO, PiS, LiD i PSL najczęściej opowiadają się za systemem większościowym, w drugiej kolejności natomiast – za proporcjonalnym. Osoby, które nie zamierzały głosować w ostatnich wyborach, najczęściej nie miały na ten temat zdania bądź też twierdziły, że nie ma to dla nich znaczenia.

Tabela 2

Elektoraty partii politycznych*	Jaki sposób wybierania przedstawicieli do parlamentu jest, Pana(i) zdaniem, najlepszy?				
	Proporcjonalny	Większościowy	Mieszany	Nie ma to znaczenia	Trudno powiedzieć
	w procentach				
PO	26	45	13	8	8
PiS	25	46	11	8	11
LiD	19	53	11	5	12
PSL	17	50	9	12	12
Niezdecydowani	14	38	9	14	25
Niezamierzający głosować	13	22	8	25	33

* Według deklaracji z 10–14 października 2007, tj. na tydzień przed wyborami

Im bardziej respondenci są zainteresowani polityką, tym lepiej mają wyrobione opinie, czyli częściej wskazują jeden z systemów, a rzadziej odpowiadają, że sprawa ta nie ma dla nich znaczenia. Osoby określające swoje zainteresowanie kwestiami politycznymi jako duże w większości opowiadają się za ordynacją większościową. Badani średnio zainteresowani polityką nieco częściej niż inni opowiadają się za systemem proporcjonalnym, jednak także wśród nich najczęstszy wybór to ordynacja większościowa.

Tabela 3

Zainteresowanie polityką	Jaki sposób wybierania przedstawicieli do parlamentu jest, Pana(i) zdaniem, najlepszy?				
	Proporcjonalny	Większościowy	Mieszany	Nie ma to znaczenia	Trudno powiedzieć
	w procentach				
Duże	19	55	14	5	7
Średnie	23	42	11	12	13
Niewielkie lub żadne	16	27	7	20	31

★

★

★

Polacy konsekwentnie opowiadają się raczej za ordynacją większościową niż proporcjonalną, jednak zwolennicy większościowego systemu w okręgach jednomandatowych nie stanowią większości. Prawdopodobnie dla części respondentów najważniejszym jego atutem są czytelne, proste reguły wyboru parlamentarzystów. Inną przyczyną jego popularności może być brak zaufania do partii politycznych – w przypadku większościowej ordynacji i okręgów jednomandatowych (które musiałyby być znacznie mniejsze niż obecne) decydujące znaczenie miałyby lokalna popularność kandydata.

Opracował

Michał WENZEL

A N E K S

Tabela 1. W krajach demokratycznych są różne sposoby wybierania przedstawicieli – posłów – do parlamentu. Jaki sposób wybierania jest Pana(i) zdaniem najlepszy i warto by go zastosować w Polsce przy następnych wyborach do Sejmu? 1 - **Proporcjonalny**, to znaczy taki, jaki stosowany był dotychczas – z jednego okręgu wybiera się kilku lub nawet kilkunastu posłów, a mandaty dzieli się proporcjonalnie do liczby głosów, jakie padły na listy poszczególnych partii; 2 - **Większościowy**, to znaczy taki, w którym w jednym okręgu wyborczym wybierany jest jeden poseł, który uzyskał największą liczbę głosów; 3 - **Mieszany** – część posłów wybiera się w systemie proporcjonalnym, głosując tak jak dotychczas na listy, a część w systemie większościowym w okręgach jednomandatowych; 4 - Nie ma to dla mnie znaczenia

(%)

	1	2	3	4	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	19	38	10	14	19	1384
Płeć						
Mężczyźni	20	42	11	14	13	659
Kobiety	19	34	9	14	24	725
Wiek						
18-24 lat	20	30	11	17	22	188
25-34	26	38	9	16	11	264
35-44	22	47	7	10	14	202
45-54	17	43	10	15	15	273
55-64	17	41	13	11	18	203
65 lat i więcej	14	29	9	15	32	255
Miejsce zamieszkania						
Wieś	20	33	7	15	25	515
Miasto do 20 tys.	15	39	11	14	21	190
20-100 tys.	21	37	12	14	16	263
101-500 tys.	17	40	13	15	16	225
501 tys. i więcej mieszk.	24	48	10	11	7	190
Wykształcenie						
Podstawowe	18	25	7	19	31	366
Zasadnicze zawodowe	18	38	9	13	21	354
Średnie	20	44	11	13	12	468
Wyższe	23	49	13	8	7	196
Grupa społ.-zaw. pracujący						
Kadra kier., inteligencja	27	54	11	4	5	99
Prac. umysł. niż. szczebla	22	45	14	9	10	146
Pracownicy fiz.- umysł.	18	45	5	21	11	99
Robotnicy wykwalifikowani	15	45	9	14	17	151
Robotnicy niewykwalifik.	16	33	11	18	22	94
Rolnicy	16	40	10	12	23	44
Pracujący na własny rach.	25	41	16	16	3	69
Bierni zawodowo						
Renciści	25	31	6	13	25	117
Emeryci	15	33	12	14	26	322
Uczniowie i studenci	25	30	8	15	23	93
Bezrobotni	19	27	6	22	26	92
Gospodynie domowe i inni	21	38	4	14	23	59
Pracuje w:						
inst. państw., publicznej	19	50	10	12	9	227
spółce właścicieli						
prywatnych i państwa	24	40	10	12	14	100
sekt. pryw. poza rolnict.	19	42	11	15	13	325
prywatnym gosp. rolnym	20	36	10	14	20	55
Dochody na jedną osobę						
Do 300 zł	27	33	11	7	23	85
301-500	22	39	10	11	18	148
501-900	18	38	8	14	21	336
901-1200	19	38	12	14	17	177
Powyżej 1200 zł	15	49	19	9	9	176
Ocena własnych war. mater.						
Złe	16	33	8	18	25	299
Średnie	20	36	10	15	20	640
Dobre	20	45	11	11	13	445
Udział w prakt. religijnych						
Kilka razy w tygodniu	13	46	3	12	27	77
Raz w tygodniu	20	36	12	14	18	678
1-2 razy w miesiącu	22	34	10	12	22	237
Kilka razy w roku	18	42	8	18	15	256
W ogóle nie uczestniczy	17	43	8	14	17	132
Poglądy polityczne						
Lewica	21	47	12	10	10	207
Centrum	21	38	10	19	11	405
Prawica	22	43	12	8	15	470
Trudno powiedzieć	12	23	5	19	41	300